

X 384-1
ÉLETRAJZTöbb mint 2 oldalas,
in tégri Siklósi
Beatrixsal,
A Hét főszerkesztő
jével a televidésbe
be beépülő
politikai
kontrasztelekéről,

Siklósi Beatrix

az A Hét főszerkesztője

Semmi különösét nem tudnék mesélni a gyerekkoromról, talán éppen azért, mert olyan kiegyensúlyozott volt, annyira egyszerű. Éltük a tisztas munkácsoládok életét. Újpesten laktunk, az egyik 13 lakásos nagy házban, ahol minden családnak jutott egy szoba-konyha. A szülők az 50-60-as években szokásos 8 órás, „favágó” munkát végeztek. Ugyanakkor mégis fantaszti-

kus volt ez az időszak, mert megmaradt igazi gyerekkornak. A szüleink engedtek bennünket játszani, de azért kaptunk tőlük impulzusokat, hogy tanuljunk. A szüleim nem voltak értelmiségiek, még csak diplomájuk sem volt, de a született intelligenciájuk miatt mégis eltértek a sztereotip melós képtől. Fontosnak tartották, hogy tanuljunk, és komoly áldozatokat hoztak ezért.

Írta: Boros Károly ← Szerző!

Fotó: Ágg Károly

– **Mondjon erről valamit!**

– A hatvanas évek második felében a nővéremhez magántanár járt, Aladár bácsi. Sose felejttem el: magas, szép, ősz bácsi volt, igazi úriember típus... Abból élt, hogy nyelvórákat adott, valószínűleg úgynevezett „deklaszált elem” lehetett. Apukám nem szégyellte a gyárban végzett művezetői munkája után kiállni az újpesti áruház sarkára lottót árulni. Anyukám pedig hétfővegen mosogatni járt a közeli vendéglőbe. Soha nem verték a mellüket, soha nem mondták, hogy ezért hála járna nekik. Egyszerűen, csendben tették a dolgukat, és arra neveltek minket, hogyha becsülettel elvégezzük mi is a munkánkat, szorgalmasan tanulunk, előrébb juthatunk az életben. Azzal, hogy a világ nem így működik, először akkor szembesültem, amikor felvételizni mentem Szegedre, az egyetem orosz–angol szakára. Hiába sikerült jól az írásbelim – ráadásul a szóbelin külön megdicsértek –, nem vettek fel. Július közepén értesítettek, hogy az írásbelim kettes lett. Nem akartam elhinni. Édesanyámmal felmentünk az Oktatási Minisztériumba.

– **Karakán húzás volt...**

– Anyukám ilyen szempontból rámenős nő, ha a családról van szó, szinte mindenre képes. Elérte, hogy a minisztérium vizsgálatot indítson. Kiderült, hogy minden helyet betöltötték a protekciósok, ezért aztán meghamisították a felvételi dolgozatom eredményét. Ez volt az első pofon, amiből a világ igazságtalanságát megtapasztaltam. A minisztériumban felajánlották, járjak a Ho-Shi minh tanárképző főiskola levelező szakára, s ha sikerül félévkor jeles eredményt elérnem, átvesznek nappalira. Elfogadtam az ajánlatot, közben a tanulás mellett fél évig egy óvodában dolgoztam képesítés nélküli óvónőként. Mindig is érdekelték a gyerekek. Például már egészen kicsi koromban tanító néni játszottam a legszívesebben.

– **Akkor a tanárképzőn biztosan nagyon jól érezte magát...**

– A főiskolát egyáltalán nem szerettem. Nem tudott kialakulni az a bensőséges, baráti közösség, mint a gimnáziumban. Mindennapjainkra rányomta a bélyegét az állandó rivalizálás. Mindenki egy kicsit gyanakodva nézett a másikra. Sohasem szerettem a versenyzést, azt, hogy a másikat mindenáron túllicitálja az ember. Mindenki hozza ki magából azt, ami jó, ami előre viszi, de ha vére menő versengésbe kényszerítik bele az embert, a személyiség előbb-utóbb eltorzul. A diploma után két évig tanítottam, aztán következett a televízió. Éppen kellett egy orosz–angol szakos a Híradóhoz. Az Intervízió anyagainak átvétele lett a feladatomban.

– **Egyszerűen csak beszélt az utcáról a tévébe, és azt mondta: itt vagyok?**

– A családjunk egyik régi ismerőse a külpolitikai szerkesztőségben dolgozott, ő ajánlott be. Egy egészen más világba csöppentem. Teljesen idegen volt attól, amit addig ismertem. Félelmetes módon, rombolóan hat a személyiségre. Nem könnyű védekezni ellene. Azt hiszem, nekem sikerült. Sokak hiúságát felpiszkálja a lehetőség, hogy szerepelhet a tévében, hogy lépten-nyomon felismerik, leveleket írnak neki, számít a véleménye, no és, persze, olyasféle előnyökhöz juthat, amilyenekről mások még álmodni sem nagyon mertek. Nem szabad elfelejteni, hogy akkor egyetlen televízió létezett Magyarországon. Hosszú évek teltek el, mire nagyjából világossá vált előttem, hogy a tévé irányítói, a felelős posztokon ülők majd mindegyike vagy a partizán-, netán ávós múltjára való tekintettel jutott zsíros álláshoz, vagy három per akárhányas volt, nem is akármilyen rendfokozattal, esetleg a Pártban – így, nagy kezdőbetűvel – sikerült elévülhetetlen érdemeket szereznie. Ami ugyanakkor nem jelentette azt, hogy közöttük ne lettek volna kitűnően felkészült, igazán profi műsorkészítők. Különböző szolgálataikért cserébe ugyanis lehetőséget kaptak arra, hogy a tehetségüket kibontakoztathassák: képernyőre kerülhettek, szerkeszthettek...

– **Hol vannak ezek az emberek ma?**

– Jó részüktől megvált a Magyar Televízió, azonban megbecsült tagjai maradtak a liberális újságíró értelmiségnek, és a szakmában dolgoznak.

– **A III/III-as iratok titkosak. Honnan lehet tudni, hogy valakit beszerveztek-e vagy sem?**

– Ebben igaza van. Klasszikus értelemben véve természetesen nem tudhatjuk. Különböző jelekből azonban következtetni lehetett egyesek kapcsolatrendszerére. És még valami: A titoktartás szabályai a rendszerváltás környékén időlegesen meglazultak...

– **Hogyan maradhatott meg a tévénél olyasvalaki, aki se partizán, se ávós múlttal nem rendelkezett, és még csak ügynök sem volt?**

– Nem szeretném, ha az a látszat keletkezne, hogy a tévében csupa erkölcsi nulla dolgozott volna. A többség jó szakemberként, tisztességesen tette a dolgát. És hadd tegyen hozzá: Az imént negatív színben feltüntetett egykori – és esetleg mai – kollégák között is akadtak, akik megőrizték az emberségüket.

– **Említette, hogy a televíziós közeg mennyire rombolóan hat az ember személyiségre. Hogyan lehet védekezni? Hiszen azt mondta, önnek sikerült...**

– Úgy fogalmaztam, hogy „azt hiszem, sikerült”. Mindenképpen kellenek barátok, akik szakmán kívüliek, képesek reálisan

szemlélni a történéseket, és persze figyelmeztetik az embert, hogyha butaságot csinál, észreveszik rajta, ha „elszállt” magától. Aztán vannak szerencsés természetű megáldott emberek, ők mindenféle külső segítség nélkül képesek megőrizni természetességüket, a mindnyájunkban meglévő hiúságot nem engedik eluralkodni magukon, de ez egészen kivételes.

– **Melyik csoportba tartozik?**

– Szükségem volt a barátaimra, na meg a szüleimre.

– **Szavaiból úgy veszem ki, hogy még csak párttag sem volt. Nem is kísértették meg?**

– Dehogynem! Sose felejttem el, Práger Gyuri – nincs már közöttünk, Isten nyugosztalja! – volt a Híradó párttitkára. Egyszer odajött hozzám, és mindenféle kontortfalazás nélkül megkérdezte, nem akarok-e belépni a Pártba. Kedvesen azt válaszoltam neki, hogy még nem érzem magam elég érettnek a párttagsághoz. Többször nem került szóba az ügy, és a hátrányát sem éreztem a visszautasításnak. Sőt! Aczél Endrőtől lehetőséget kaptam, hogy riportokat készítsék. Egyszerűen azért, mert jól tudtam kommunikálni az emberekkel, no és, vélhetően az sem volt mellékes, hogy két nyelvet beszéltem. Ez már a nyolcvanas évek közepén történt, amikor Matúz Józsefnét az Aczél Endre–Sándor István–Elek János triumvirts követte a Híradó élén. Mindhárom több nyelvet beszélő, kiváló fiatal szakemberek voltak. Egészen más stílust hoztak, mint ami Matúzné irányítása alatt megszokottá vált.

– **Ez már a peresztrojka és a glasznoszty időszaka...**

– Ez igaz, de még nem nagyon lehetett tudni, mi is lesz mindebből. Emlékszem, volt egy tüntetés az Írók Boltja előtt, a Duna-körösök rendezték. Több író is részt vett rajta – Kányádi Sándor, Eörsi István, akinek akkortájt még a nevét sem volt szabad kiejteni a Magyar Televízióban –, úgyhogy kemény ellenzéki megmozdulásnak számított. Készítettem egy kis tudósítást az eseményről. A napi szerkesztő ordítozni kezdett velem, azt hánytva a szememre, hogy nincs semmi politikai érzékem, ha azt gondolom, adásba mehet az anyagom. Tartott a visszarendeződéstől, és arról vizionált, hogy már készítik a listákat azoknak a neveivel, akik a változásokat túl komolyan veszik. Innentől kezdve többnyire már csak kulturális anyagokat készíthettem. Nem bántam meg. Mert ha a rendszerváltás kori híradós riportokat megnézi az ember, láthatja, hogy rettenetesen, nem felelnek meg a legalapvetőbb műfaji követelményeknek sem: kommentáltuk az eseményeket, gondolatmeneteket fűztünk az eseményekhez, ami hírműsorban szakmai szempontból

az a fontos neki, hogy a legújabb autóra legyen pénze, vagy teszem azt, a sarki hentes felismerje. Amikor ezekkel a kollégáimmal találkozom, mindig az az érzésem, hogy hiába a sok pénz, a hírnév, a legtöbbjük kiégett, boldogtalan, szomorú ember.

– Amikor kulturális műsorokat készített, volt alkalma igazi sztárokkal találkozni...

– Az igaz művész lehet sztár, de nyugodtan válhat valaki sztárrá anélkül, hogy művész lenne. Sztár bárkiből lehet, pénzkérdés csupán, művésznek lenni viszont isteni adomány. Például Placido Domingo egy mély érzésű, igazi művész – nem igen vitatja senki –, hívő ember. Miközben kedves, közvetlen mindenkivel, csodálatos művészi élménnyel tudja megajándékozni az operaszerező közönséget. Tisztában van azzal a felelősséggel, hogy ő van az emberekért, és kötelessége Istentől kapott tehetségét mások javára kamatoztatni. De említhetném Tokody Ilonát éppúgy, mint Yehudi Menuhint.

– Talán hirtelen a váltás, de ha már szóba hozta az isteni adományt, megkérdezem: Mikor lett anya?

– Kilencvenegyben született az én Petyuskám. Ehhez az eseményhez is kapcsolódik egy kedves kis történet. Nyolchónapos terhes voltam, és éppen Anyák Napján kellett interjút készítenem Pavarottival. Felmentem a Hilton Szállóba, és amikor leültünk beszélgetni, megsimogatta a pocakomat. Nagyon jól sikerült az interjú. Este, miután megnéztem az anyagomat a tévében, elkezdődtek a szülési fájdalmak. Másnap megszületett a fiam. Operaházi barátaim pedig azzal ugrattak, kérjük fel Pavarottit keresztapának, mert biztos ő volt rám olyan hatással, hogy rögtön beindult a szülés. Azt is mondták, ezek után bizonyára Lucianónak fogom hívni a fiamat. De Péter lett, mert ő egy köszikla. A név fontos. Három évig voltam itthon gyesen, és mivel kevés volt a pénz, ez idő alatt néha munkát kellett vállalnom a rádióban, a televízióba szinte be se tettem a lábam. Ezért nem is nagyon tudtam nyomon követni azokat a véres politikai csatározásokat, amelyekben nagyon sok tisztességes kollégám kapott sebeket. Hiszen lehülyézték, letehetségtelenezték őket, és természetesen egyfolytában fasisztáztak. Most is próbálkoznak ezzel, csak már nincs hatása. Illetve, a várttal ellentétes. Jókat szoktunk mosolyogni például Vásárhelyi Mária frásain, vagy egykori televíziós kollégánk, Orsós László Jakab alias Krausz Barnabás „kritikáin”. Amikor elvállaltam az A Hét főszerkesztését, azon gondolkodtam, lesz-e elég erőm ahhoz, hogy elviseljem ezeket a folyamatos támadásokat. De, úgy látszik, a Jóisten megsegített, mert azt tapasztalom, hogy teljesen hidegen hagynak ezek a gyűlölködések. ■

megengedhetetlen. A szólás váratlanul jött szabadsága miatt ösztönösen hagytuk figyelmen kívül a szakma néhány szabályát. Az emberek is lassan átalakultak, megmutatkoztak a bennük élő valódi szándékok, érzések, amik addig lefojtva lappangtak. Elmondanék egy kis történetet. Egyszer Antall József a Fórum Szállóban elmondott egy beszédet abból az alkalomból, hogy az édesapja posztumusz kitüntetést kapott a Zsidó Világkongresszustól, mert a második világháborúban zsidókat mentett. Kitérő beszéd volt. A legértékesebb gondolatokat természetesen bele akartam venni a tudósításba. Amikor visszamentem a tévébe, és megmutattam a szöveget, az akkori felelős szerkesztő közölte velem – miután kihúzta a lényeges sorokat –, hogy ezt így nem adjuk le, mert Antall is csak egy antiszemita. Hála Istennek, ezután nem sokkal elmentem szülni, így nem kellett részt vennem abban a kutyakomédiában, ami utána következett.

– Kik rendezték?

– Egy szűk kör, akik máig egymást sztárolják, újabb és újabb szereplőkkel kiegészülve, mindenütt ott vannak, az embernek néha olyan érzése támad, hogy ők a magyar televíziózás, pedig, hál' Istennek, nem. Róluk olvasni a különböző magazinkban, ki, hová megy nyaralni, mit főz, mit eszik, minden alkalmat megragadnak, csak hogy nyilatkozhassanak, bármi legyen a téma. Úgy tűnhet, hogy amit ők képviselnek, az az egyedül üdvözítő, az etalon. Aki

viszont nem tartozik közéjük, arra azt mondják, hogy unalmas, szürke. A média így egy virtuális világot épít fel, olyasmit erőltet rá az emberekre, ami valójában nem létezik, elhitei velük, hogy amit a „sztárok” képviselnek, az a mindenki számára elérendő szint, a siker. Az emberek egy része nem dől be ennek, legalábbis remélem. Kérdés persze, meddig lehet ellenállni. Mert ha sokáig ezt látják és hallják, egy idő után hajlamosak lesznek elhinni. De ami még ennél is nagyobb baj, hogy ez a butítás már a gyerekeknél elkezdődik. Amikor bugyuta Walt Disney-filmekkel tömik az emberek agyát, akkor valójában arra készítik fel, hogy ennél többre később se legyen igénye. Hogy ne érdekelje Gárdonyi Géza, ne olvassa el a János vitézt és ne üljön le a Vuk elé. Így „fejlődhet” a fogyasztói társadalom, amely olyan emberekből áll majd, akikkel bármit el lehet hitetni és meg lehet vetetni.

– A sajtóban dolgozók hány százaléka van tisztában azzal, hogy részese ennek a folyamatnak?

– A felelősséggel a többség nincs tisztában. Szerintem az újságíró-oktatást azzal kellene kezdeni, hogy tudatosítjuk a leendő kollégákban, milyen hatalmas fegyver van a kezükben. A szakma lényege az események, a gondolatok, a vélemények közvetítése, és nem utolsósorban az összefüggések feltárása. Sok „saját munkás” ezzel szemben saját magát helyezi előtérbe. Némi lyiknek el sem jut a tudatáig, miben él, csak